

лення, К.Фламан відзначив, що ідеологія може займати зовнішню або внутрішню позицію стосовно уявлень групи. Якщо ідеологія займає зовнішню позицію, вона не зможе вплинути на соціальні уявлення групи, тому що буде сприйматися як чужорідна, що не заслуговує довіри. У цьому випадку група, як правило, не сприймає зовнішній вплив, прикриваючись за непроникною стіною недовіри [3,с.103]. Таке, наприклад, стається, коли інформація про міліцію, яка розповсюджується відомчими ЗМІ, заперечує наявність фактів зловживань владою, незаконного насильства, хабарництва, інших злочинів, у незаперечності яких люди переконались на власному досвіді. Для того, щоб перевпевнити людей, треба спочатку заслужити у них довіру бути почутим. Розмову з людьми треба починати у термінах їхніх уявлень про міліцію, і тільки потім намагатися змінити ці уявлення, звернувши увагу людей на позитивний досвід, на зміни у діяльності міліції. Саме тому вивчення структури уявлень про міліцію різних груп та категорій населення – важливий крок у плануванні та розробці інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення та запорука її результативності.

Отже, важливу роль у підвищенні професіоналізму української міліції можуть відіграти науковці-дослідники системи ОВС – соціологи та соціальні психологи. Саме вони мають постійно вивчати соціальні уявлення про міліцію, про стан громадського порядку, про рівень злочинності та на основі цих знань розробляти конкретні методики впливу на поточні соціальні уявлення. Цими методиками, максимально наближеними до ситуацій, раїонів та часу, мають керуватися у роботі працівники ОВС.

Список літератури: 1. Френсис Фукуяма. Великий разрыв. М., 2003. 2. Ю.А.Свеженцева, В.А.Соболев, И.П.Рушенко и др. Доверие милиции и латентная преступность. Х., 2002. 3. Исследование социальных представлений в европейской социальной психологии // Социология: РЖ/РАН. ИНИОН. М., 1992. №4. 4. Bauer M., Gaskell G. Toward a paradigm for research on social representations // J. For the theory of social behavior. Oxford, 1999. Vol.29, №2. 5. Moskovici S. La psychoanalyse, son image et son public. Paris, 1961. 6. Moscovici S. Des representations collectives aux representations sociales // Les representations sociales. Paris, 1989. 7. Jodelet D. Representations sociales: un domaine en expansion //Les representations sociales. Paris, 1989. 8. Бауэр М., Гескелл Дж. К вопросу о парадигме изучения социальных представлений // Социология: РЖ/РАН. ИНИОН. М., 2001. №3.

Надійшла до редколегії 19.08.04

О.В. Поволоцький

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НОВІ ВИМОГИ

Останні кілька років Міністерство внутрішніх справ України декларує зміну соціального призначення міліції, ставить на перше місце у своїй діяльності відстоювання законних інтересів людини і громадянина, намагається покращити взаємовідносини між міліцією та населенням шляхом побудови партнерських відносин між першими та другими. «Вирішити ці завдання можуть тільки висококваліфіковані професіонали, які мають не лише відповідні знання, уміння, навички професійної діяльності, але й таку

мотивацію та самосвідомість, котрі відбивають ставлення до людини як до найвищої цінності» [1, с.128–129].

У наведених цитаті зазначено нові вимоги, які повинні сьогодні ставитись перед кожним працівником міліції, та підкреслено необхідність перебудови системи відбору та підготовки кадрів для органів внутрішніх справ. Дійсно, нові вимоги часу, курс України на побудову правової, демократичної, соціальної держави висувають нові завдання до всіх державних органів, у тому числі й органів внутрішніх справ. З огляду на це, у цій статті автор спробує співставити точки зору провідних вчених на проблему професіоналізму міліції, дати характеристику складовим професіоналізму працівника органа внутрішніх справ української міліції, які з радянських часів залишаються й досі діючими у системі МВС України, а також, враховуючи передовий закордонний досвід діяльності поліції, запропонувати декілька нових компонентів до включення у поняття «професіоналізм працівника органів внутрішніх справ».

Отже, почнемо з характеристики закордонного досвіду діяльності поліції. Як вважають деякі дослідники, урядові реформи 90-х років, які співпали з всеохоплюючою професіоналізацією, призвели до відокремлення поліції від суспільства [2]. Це виражалось у тому, що поліцейські стали працювати позмінно, та їх часто перекидали з одної ділянки на іншу, з метою запобігання корупції, а це, в свою чергу, перешкоджало встановленню партнерських відносин, ґрунтованих на довірі між поліцією та громадськістю. У ті часи домінуючою ідеологією було «професіонали краще знають», а участь населення у контролі над злочинністю стала розглядатись усіма як зайве у діяльності поліції [3]. Більшість поліцейських агенцій бачили себе професіоналами, які знають краще, ніж будь-хто інший, що потрібно робити для підтримки громадського порядку та охорони закону [4]. Так звана «професіональна» поліція в основному зосереджувала свою увагу на проведенні арештів, показниках рівня злочинності та швидкості реагування на виклики громадян. Тоді вважалося, що посадити поліцейських у автомобілі та оснастити їх раціями буде достатньо для того, щоб справитись із рівнем злочинності. Дехто помилково думав, що поліція повинна витратити більше часу на те, щоб стати більш професійною в здійсненні правоохоронних функцій, а не відволікатися на те, що називають «порожньою задачею створення соціальної гармонії» [5, с.123].

Усі описані вище процеси відбувалися у так званій «традиційній» (її ще називають стандартною) моделі поліцейської діяльності, де поліцейське обслуговування населення було віддалено на другий план направленістю на «боротьбу зі злочинністю». Традиційна модель розглядає поліцію як надзвичайно централізований, формально ієрархічний та напіввійськовий орган. Така поліція дуже сильно покладається на бюрократичні засоби контролю, що включають: ретельне спостереження, накази, що віддаються зверху вниз; потік інформації знизу вверх; широке використання зберігання записів або документації про діяльність; просування по службі, засновані на позаособистісній оцінці, що дається керівниками, й адміністративний контроль, підтримуваний за допомогою монократичної системи відносин

начальник-підлеглий. Традиційна поліцейська діяльність «всебічно спирається на випадкове патрулювання, швидке реагування на виклики, проведення розслідувань та різноманітні заходи із застосування примусу» [6, с.5]. Дану структуру розглядали як успішний підхід до контролю свободи дій поліцейських, що нібито заохочував справедливність, допомагав уникати зловживання владою і захищати права та свободи індивідів. Всі перераховані чинники «вели до спаду моралі серед поліцейських, до встановлення високого рівня цинізму і нездатності працювати тісно з громадськістю в рамках проблемно-орієнтованого підходу до боротьби зі злочинністю» [7, с.112]. Як професійний орган у боротьбі зі злочинністю, поліція зайняла передове місце у системі кримінальної юстиції, при цьому знаходячись на відстані від громадськості, яку вона повинна обслуговувати, і була відповідальною не перед громадянами, а перед принципами своєї професії [8, с.70]. Іншими словами, підтримання status quo стало пріоритетним у діяльності такої поліції, а забезпечення прав та свобод людини і громадянина враховувалось як другорядне у її діяльності. І що характерно для тих часів, та це те, що і поліцейські, і громадяни у західних країнах сприймали це як належне, а до здійснення поліцією функції обслуговування ставились як до зайвої, вважали її не поліцейською.

Вивчення досліджень, проведених у США протягом останніх десятиріч щодо ефективності традиційної поліцейської діяльності, засвідчило, що «така діяльність може бути визнана слабкою (неефективною) чи, в кращому випадку, такою, яка отримала різні докази щодо своєї ефективності» [6, с.4]. Поліція у Сполучених Штатах Америки досить сильно покладалась на свою здатність контролювати злочинність протягом першої половини ХХ ст. Однак насправді це не так. Поліція не змогла та й ніколи не зможе справитись з проблемою злочинності сама. Злочинність – це соціальна проблема, яку під силу вирішити тільки суспільству в цілому. Поліція може при цьому виконувати тільки функцію професіонала-керівника, направляючи зусилля громадськості в правильне русло. Головна задача для поліції полягає в тому, щоб як професійний орган посилювати механізми неформального соціального контролю, а не боротися зі злочинністю самостійно [9, с.131]. Поліція є лише органом, найнятим цим суспільством для допомоги на професійній основі охороняти законні інтереси людей і сприяти створенню таких спільнот громадян, які своїми зусиллями були б в змозі захистити себе від протиправних посягань.

Саме тому протягом останніх трьох десятиріч США стали ареною дуже помітних інновацій у діяльності поліції. Ці інновації були запроваджені на декількох різних рівнях. На операційному рівні поліція проєкспериментувала та запровадила у практичну діяльність нові програми та тактики, які допомагають у вирішенні операційних завдань, що стоять перед поліцією. Наприклад, нові тактики були запроваджені у боротьбі з домашнім насильством, вуличними грабежами, незаконним обігом наркотиків та ін. Певна кількість експериментів була проведена із прийняттям дзвінків про допомогу від громадян з тим, щоб підвищити якість обслуговування та скоротити час прибуття поліції на місце події. При цьому увага зверталась

не тільки на вирішення питань, пов'язаних із злочинами, а й на надання сервісних послуг громадянам, що в свою чергу сприяло виділенню поліції як високоякісної служби.

На адміністративному рівні поліцейські експериментували з новими ідеями про те, як краще структурувати поліцію та керувати нею. При цьому дійшли висновку про необхідність наділення керівників середньої ланки реальними повноваженнями та відповідальністю у сфері контролю над злочинністю та розвитку відповідного поліцейського підрозділу. При цьому особливу увагу приділяють заохоченню ініціативи та творчого підходу у виконанні повноважень кожним окремо узятим поліцейським. Нові методи відбору та навчання поліцейських були запроваджені, розроблена система відповідальності та підзвітності перед громадськістю про діяльність поліції, а також – певна кількість нових форм партнерства поліції та громадськості. У цьому відношенні українські вчені теж підкреслюють, що діяльність працівників міліції «повинна бути дуже гнучкою, нестандартною та творчою» [1, с.152].

На іншому рівні поліція експериментувала з використанням нових досягнень у сфері технологій. Наприклад, у сфері інформаційних технологій поліція зробила суттєвий внесок у підвищення якості систем отримання та збереження інформації. Багато зроблено у напрямку автоматизованої системи обробки відбитків пальців та проведення експертиз ДНК. Розроблено комп'ютерну програму «стріляти – не стріляти», за допомогою якої поліцейських готують на спеціальних тренажерах до прийняття миттєвих правильних рішень у різних складних ситуаціях, в яких може бути застосована вогнепальна зброя. Водночас були розроблені спеціальні полегшені куленепробивні жилети та велика кількість видів озброєння, яке не несе в собі потенційної загрози смерті людини при його застосуванні.

Останній рівень інновацій може бути охарактеризований як стратегічний. У цьому напрямку були зроблені спроби визначення нових пріоритетів та цілей у поліцейській діяльності. При цьому особлива увага приділялась розвитку стратегічного партнерства поліції та громадськості у широкому сенсі, а також співпраці з іншими державними органами задля досягнення найвищої координації їх діяльності у сфері попередження та розкриття злочинів. Слід зазначити, що модель поліцейської діяльності, ґрунтується на підтримці громадськості, називається вченими як одна із найзначніших інновацій у діяльності поліції, зроблених останнім часом [6, с.82-84].

Враховуючи новітні інновації у діяльності поліції Заходу, можна підсумувати, що професіоналізм діяльності поліції має багатоаспектний характер, який виражається і в миттєвості реагування на виклики про допомогу, і у чітких, злагоджених діях на місці пригоди та під час розслідування кримінальних справ; у застосуванні сучасної техніки, наукових розробок, які допомагають поліції викрити на високому професійному рівні злочинця та довести його до вини; у якості відносин поліції та громадськості. Без сумніву, що всі ці складові професіоналізму повинні доповнювати одна одну й існувати у гармонійній єдності. Зрозуміло, що можна на дуже високому рівні розкривати тяжкі злочини і не приділяти належної уваги дрібним правопо-

рушенням, не зустрічатись із громадськістю, не вияснити проблеми, що їх турбують, не намагались побудувати партнерські відносини з місцевими жителями. І, навпаки, можна побудувати добрі стосунки із місцевими жителями, відповідати на усі їх проблеми та турботи і не бути достатньо кваліфікованими у розкритті, наприклад, резонансних злочинів. І перший, і другий варіанти не можуть бути визнані задовільними. Поліцейська діяльність повинна гармонійно поєднувати у собі усі компоненти поліцейської роботи і бути достатньо професійною у кожному конкретному випадку, де необхідна участь поліції. Як підкреслюють західні вчені, поліцейська діяльність повинна бути сконцентрована на задоволенні двох основних очікувань громадськості: по-перше, поліція покликана займатись проблемами злочинності та забезпечення громадського порядку; по-друге, населення очікує, що поліція виконує свої функції справедливо, чесно, ефективно, обмежуючи використання своєї влади, та у партнерстві з громадянами [6, с.1].

Напрямок побудови партнерських відносин поліції та громадськості є новим у діяльності поліції західних країн і йому приділяють особливу увагу усі без винятку розвинуті держави світу. Для кращого розуміння такої необхідності буде корисним привести наступне зіставлення Келінга-Мура. Він порівняв поліцейську діяльність, ґрунтовану на підтримці громадськості, із «ринковим» підходом в обслуговуванні громади, у той час як усі попередні моделі назвав «продажем». Це означає, що поліцейська діяльність, ґрунтована на підтримці громадськості, намагається відповідати вимогам клієнтів. У даному випадку перелік надання послуг присвячений жителям тієї або іншої громади. Попередні ж моделі діяльності поліції зазнали поразки тому, що найчастіше вони намагались продати громаді свої послуги, не турбуючись про те, чи має вона потребу у таких послугах чи ні [10, с.4]. Насправді ж, поліцейська діяльність, ґрунтована на підтримці громадськості, не має на меті перетворення «сильної» поліції – володаря спеціальної влади і повноважень на застосування примусової сили в «м'який» орган, що займається всім, тільки не розкриттям злочинів [11, с.1]. Навпаки, як аргументують Троянович і Картер, нові соціальні обов'язки, породжені новою філософією поліцейської діяльності, виконуються на додаток до правоохоронних обов'язків поліції, а не як заміна їм [10, 13]. Такі зміни в діяльності поліції покликані поліпшити якість роботи даного органу і захистити права людини і громадянина щонайкраще.

Модель поліцейської діяльності, ґрунтованої на підтримці громадськості, має ще одну велику перевагу у порівнянні із традиційними формами. Справа у тому, що робота з населенням, з правослухняними громадянами запобігає професійній деформації поліцейських, оскільки вони працюють не лише із злочинцями. Спільна участь громадян та поліції у вирішенні проблем дає позитивний ефект та зменшує відчуженість поліцейського. Як стверджують американські поліцейські, поліцейська діяльність, ґрунтована на підтримці громадськості, «може забезпечити підняття почуття особистої гідності працівників, допомогти добитись службового зросту та знизити рівень цинізму» [12, с.65].

Гадаємо, що саме «традиційна» модель поліцейської діяльності зараз існує у діяльності української міліції, а перехід до моделі поліцейської діяльності, ґрунтованої на підтримці громадськості, демократизація міліції, відкритість та прозорість її діяльності, є завданням номер один для реформування органів внутрішніх справ України.

У вітчизняній науці більшість дослідників визначають професіоналізм правоохоронців як сукупність знань, умінь, навичок, що дозволяють виконувати відповідні професійні функції. До них відносять:

- належний обсяг знань та інтелектуальний рівень;
- тривалий термін навчання та підготовки;
- відповідність функцій, що виконуються, системі загально-соціальних цінностей;
- адекватну мотивацію, спрямовану на досягнення кінцевої мети;
- бажання служити людям, охороняти та захищати їх життя та власність;
- почуття корпоративної єдності [1, с.129].

На авторитеті органів внутрішніх справ в очах громадян відбивається швидкість та ефективність розгляду та вирішення справ, професійна виучка й майстерність працівника міліції, ставлення до своїх службових обов'язків. Взаємодія з населенням дає кращі результати там, де якісно й успішно ведеться міліцейська робота [13, с.81]. Важливими діловими якостями професіонала-правоохоронця є також самостійність й нестандартність рішень, цілеспрямованість, енергійність, здатність до виправданого ризику [1, с.132].

Безумовно, що для виконання всіх цих завдань необхідно мати якісно відібрані та підготовлені кадри. Якісному відбору до поліції у західних країнах приділяється особлива увага. Неякісний відбір до поліції був порівняний із бомбою уповільненої дії, яка буде загрожувати доти, поки поліція не стане для потенційних кандидатів привабливим роботодавцем [14, с.7]. Під час кризи у наборі кадрів до поліції один із керівників поліцейських підрозділів Великобританії зазначив, що головною причиною ситуації, коли поліція не отримує людей потрібної кваліфікації та якостей, є недостатнє фінансове забезпечення поліцейських як на початку їх кар'єри, так і протягом подальшої діяльності, незадоволення їх основних потреб. «Правоохоронець має одержувати заробітну плату, гідну його професійного рівня, ступеня ризику й відповідальності» [15, с.22–23]. Отже, принципового значення набуває привабливість організації як для потенційних працівників, так і вже працюючого персоналу з точки зору задоволення їх основних потреб та інтересів, забезпечення конкурентно сприятливих умов їх діяльності та розвитку [Матюхіна Н.П., с. 58].

Яка ж ситуація склалась у діяльності органів внутрішніх справ України? Фахівці підкреслюють, що «сталой тенденції набув сьогодні відтік юристів з правоохоронних органів з різних причин – економічних, соціальних, побутових тощо. ... За період 1997–2000 рр. чисті втрати юристів становили понад 29,2 тис. осіб, в той час як загальний випуск фахівців-юристів відомчими закладами освіти за цей же період склав близько 29,5 тис. осіб [1,

с.131]. Тобто практика, яку вело Міністерство внутрішніх справ на той час, дозволяла лише компенсувати за рахунок випускників ті втрати, які міліція несла завдяки не досконалої політики скорочення чисельності ОВС, системі соціально-економічного забезпечення міліції, сформованої внутрішньої культури та системі роботи міліції та багатьох інших факторів. Якщо подивитись на цю проблему з іншого боку, то держава завдяки такій політиці втратила величезні кошти, що були направлені у вигляді бюджетного фінансування на навчання майбутніх правоохоронців, оскільки відтік кадрів з органів внутрішніх справ набув стабільного характеру й гроші фактично продовжують витрачатись «на вітер». Вивченню причин плинності кадрів, кількості втрачених працівників, а також багатьох іншим проблемним питанням не було присвячено жодного більш-менш серйозного наукового дослідження. Тому цей прорахунок потребує негайного втручання з боку найвищого керівництва системи МВС й держави та вирішення найближчим часом.

«Інша проблема пов'язана з якістю підготовки спеціалістів. Дослідження, проведене Національним університетом внутрішніх справ з метою якісної оцінки рівня професійної підготовки і ступеня готовності випускників Університету до конкретної практичної діяльності як у цілому, так і окремо в галузі теоретичної підготовки за фахом, оволодіння практичними професійними навичками, а також сформованості морально-особистісних характеристик, виявило серйозні проблеми. Експертні оцінки рівня правових знань були досить невисокі: 26,4 % респондентів визнали його незадовільним» [1, с.131]. Характерною рисою спеціалізованої вищої освіти сьогодні є надто пересичена теоретична підготовка з тих предметів, які вивчаються у середній школі та не пов'язані безпосередньо із поліцейською діяльністю; великий розрив між підготовкою майбутніх правоохоронців та реаліями практичної роботи; відсутність постійних стажувань у практичних підрозділах; недосконалість системи відбору, розподілу на службу та утримання молодих фахівців на роботі у системі МВС України.

Що ж стосується системи перепідготовки працівників міліції, то вона теж потерпає від багатьох недоліків. Провідні вчені у галузі діяльності української міліції стверджують, що «підтримувати належний рівень правових знань¹ надзвичайно важко при відсутності якісної системи перепідготовки правоохоронців у післявузівський період. Великий потенціал у цьому відношенні має службова підготовка, звільнення її від формалізму» [1, с.131]. Сьогодні ж професійна підготовка більш зорієнтована на вивчення нормативних актів, володіння зброєю та спецпідготовку. Тому не можна не

---

¹ У системі службової підготовки можливо не лише підтримувати належний рівень правових знань, а й проводити перепідготовку працівників міліції щодо запровадження у їх діяльності нових стандартів діяльності міліції, давати знання з наведенням прикладів діяльності поліції закордонних країн, особливо у сфері налагодження співпраці з населенням, підвищення довіри місцевих жителів до міліції, розповсюджувати позитивний досвід діяльності міліції чи окремо узятого працівника у інших регіонах держави.

погодитись з тим, що виникла «необхідність у створенні спеціального напрямку професійної підготовки – розвиненню якостей та навичок, орієнтованих на спілкування з населенням. ... Оскільки навіть в оперативнорозшуковій діяльності опитування свідків, потерпілих, підозрюваних, обвинувачених, засуджених, бесіди з експертами, робота з конфіденціалами й іншими інформаційними джерелами, за даними спеціальних досліджень, займають у цілому 40% робочого часу оперуповноважених оперативних служб ОВС» (не говорячи вже про діяльність дільничних інспекторів міліції, ППСМ, ДАІ) [1, с.137, 152].

У такій підготовці слід звертати особливу увагу на формування комунікативних якостей правоохоронців, яка складається, перш за все, з тих, що передбачають знання та навички використання в професійній діяльності основ психології міжособистісного спілкування. Особливе місце у системі комунікативних якостей правоохоронців займає толерантність, тобто вміння неупереджено оцінювати людей, їх вчинки, події, явища, які часто мають неоднозначний й навіть суперечливий вигляд. Не можна не враховувати особистісні якості, які також у значній мірі визначають професіоналізм правоохоронця. До них відносять «здатність співчувати іншій людині; доброзичливість; чуйність; безкорисливість; терпимість щодо різних нестандартних проявів поведінки, зовнішнього вигляду і способу мислення будь-якої людини; принципова вимогливість до себе та інших; переконаність у необхідності служіння народу в цілому, а не окремим його прошаркам; творчий склад розуму; здібність прораховувати варіанти можливих наслідків дій людей» [1, с.133–134]. Також сучасних правоохоронців треба вчити розбиратися в механізмі формування громадської думки, розуміти, яким чином вона впливає на людей та як професійно працювати з нею, а іноді – управляти за допомогою комунікативних зусиль.

Іншою величезною перешкодою на шляху побудови сучасної поліцейської діяльності в Україні є застаріла система менеджменту. Ті вади, що мали місце декілька десятиріч тому у західних країнах світу, як-от: просування по службі, засноване на поза-особистісній оцінці працівника, що дається керівниками, адміністративний контроль, підтримуваний за допомогою монократичної системи відносин начальник-підлеглий та ін., досі ще є характерною рисою у діяльності української міліції. У той же час задля досягнення успіху у реформуванні органів внутрішніх справ, яке триває сьогодні, необхідно враховувати ті здобутки та прорахунки світової поліцейської спільноти, які мали місце у розвитку поліцейських систем світу останніми роками. Щоб створити нормальну робочу атмосферу у колективі, усі процеси усередині нього повинні базуватись на чесній, відкритій, паритетній основі. Справедливість є одним із рухомих принципів та заохочувальних стимулів розвитку будь-якої організації. Не можна не погодитись із думкою, що «якщо персонал відчуває, що відбір базується на заслугах, що процеси відбору об'єктивні та справедливі, довіра до політики рівних можливостей служби значно посилюється і організація матиме вигоду із наявності потрібних людей на відповідних робочих місцях» [16, с.50].

Підбиваючи підсумки, можна констатувати, що сьогодні в Україні існує «традиційна» організація та побудова системи МВС, яка має цілий ряд недоліків: надто централізована структура міліції, віддаленість від людей та конкретних проблем, що турбують мешканців тієї чи іншої місцевості; зістаріла система менеджменту, яка виражається у намаганні підтримувати реноме міліції, а не у формуванні якісної організації всередині підрозділу міліції та наданні якісного сервісного обслуговування місцевій громаді; недосконала система відбору та просування по службі, слабка політика підвищення престижу професії правоохоронця та його соціально-економічного статусу. Крім цього, слід зазначити, що усі реформи, які мали місце протягом останніх десяти років в системі МВС України, мали епізодичний, неструктурований характер, відрізнялись слабкою основою та необґрунтованими на науковому рівні діями. Без належного фінансування наукових розробок, вивчення кращої світової практики діяльності поліції, проведення ефективної реформи системи МВС, створення нової філософії поліцейської діяльності в Україні неможливе, та залишатиметься у кращому разі на папері у вигляді намірів на реформування.

Професіоналізм сучасного правоохоронця повинен враховувати та не допускати усі вище описані недоліки та включати ті позитивні характеристики, які набулі багаторічним досвідом діяльності поліції західних країн та української міліції. Більш того, сучасне суспільство вимагає зміщення акцентів у поліцейській діяльності. Сьогодні необхідно не лише на високому професійному рівні вміти розкривати злочини, а ще й працювати з громадськістю, встановлювати партнерські відносини з органами місцевого самоврядування, державними та приватними органами та організаціями, громадськими організаціями, місцевими жителями, ЗМІ та ін. Тобто професіоналізм працівника міліції повинен включати усі вимоги, які дозволяють повноцінно вести ці два основних напрямки роботи. Формуванню професіоналізму в міліції України повинно бути присвячене особливе місце під час проведення реформи системи МВС України як одному з життєво необхідних компонентів.

Список літератури: 1. Бандурка О.М. та ін. Партнерські взаємовідносини між населенням та міліцією: підручник. Х., 2003. 2. Kelling & Moore cited in Wilkinson, D.L. and Rosenbaum, D.P., *The effects of Organisational Structure on Community Policing in Rosenbaum, D.P., 1994.* 3. *The Community Policing Consortium. Understanding Community Policing. A Framework for Action, 2000.* 4. Scolnick, J.H and Bayley, D.H. (1988) *Theme and Variation in Community Policing* // M.Tony and N. Morris (eds.) *Crime and Justice: A review of Research.* 10 London: University of Chicago Press. 5. Waddington, P.A.J. cited in Bennett, T. (1994) *Recent Developments in Community Policing*, in Stephens, M. and Becker, S. *Police Force, Police Service. Care and Control in Britain*, London: MACMILLAN. 6. Skogan, W. and Frydl. K. (2004) *Fairness and effectiveness in policing: the evidence*, Washington D.C.: the National Academies Press. 7. Wilkinson, D.L. and Rosenbaum, D.P., *The effects of Organisational Structure on Community Policing in Rosenbaum, D.P., 1994.* 8. Kelling, C. L. and Coles C. M. (1996) *Fixing Broken Windows. Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*, New York: Touchstone. 9. Wilson and Kelling, (1982) cited in Crawford, A. (1998) *Crime Prevention and Community Safety. Politics, Policies and Practices*, London: Longman. 10. Trojanowicz, R. and Carter, D. (1988) *The Philosophy and Role of Community Policing*,

<http://www.ssc.msu.edu/~cj/cp/cphil.html>. 11. Cordner, G. (1999) Community Policing: Principles and Elements, <http://www.kycops.org/KYCOPS/whatis.htm>. 12. Ермолович Г.П. Население и полиция: противостояние преступности в США. Монография. 2-е изд., исправ. и доп. Санкт-Петербургский университет МВД России; Академия права, экономики и безопасности жизнедеятельности / Под общей редакцией В.П. Сальникова. СПб., 2004. 13. Томин В.Т. Избранные труды / Предисловие С.П. Гришина. СПб., 2004. 14. Fogg E. Home Secretary seeks 'evidence' of recruitment and retention crisis // Police Review. Vol.108. № 5579. 14 July 2000. 15. Венгер В. Погляд на ОВС з „вікна” баварської поліції // Міліція України. 2004. №6. 16. Матюхіна Н.П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління: Монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Бандурки. Х., 2001.

Надійшла до редколегії 10.10.04

Г.В. Джагулов

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ЯК УМОВА ЗДІЙСНЕННЯ МІЛІЦІЄЮ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

При здійсненні провадження в справах про адміністративні правопорушення значна частина службових осіб міліції виконує великий обсяг дій юрисдикційного характеру, пов'язаних з виявленням події та дослідженням обставин правопорушення, зборі і перевірці доказів, оформленні необхідних процесуальних документів, розгляді справ з винесенням відповідних постанов та їх виконанні. Тією чи іншою мірою до здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності причетна переважна більшість працівників ДАІ, ДПС, чергових частин, служби дільничних інспекторів міліції, патрульно-постової служби та інших підрозділів органів внутрішніх справ.

В адміністративно-правовій літературі поняття юрисдикції здебільшого пов'язується із розглядом і вирішенням справ, але цього не можна сказати щодо міліції, адже справу не може бути розглянуто без попередньої її підготовки, що в першу чергу стосується адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції, на відмінну від інших органів (суди або адміністративні комісії). Всі матеріали, всі процесуальні документи складають посадові особи самої міліції, вони ж виконують всі процесуальні дії, як безпосередньо пов'язані з розглядом справи, так і спрямовані на збирання і фіксацію доказів, а також на виконання прийнятого рішення [1, с.263].

Говорячи про здійснення міліцією провадження в справах про адміністративні правопорушення, неможливо не вести мову про його стадії. В адміністративно-правовій літературі з'ясуванню питань сутності провадження в справах про адміністративні правопорушення та видів його стадій свої праці присвятило багато вчених, серед яких О.М. Бандурка, Д.Н. Бахрах, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєв, І.П. Голосніченко, Л. Коваль, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, А.П. Коренєв, М.М. Тищенко, та ін. Найбільш змістовне і повне визначення стадії провадження, на нашу думку, сформулювали О.М. Бандурка і М.М. Тищенко. Вони зазначають, що процесуальна стадія становить відносно відокремлену, виділену в часі і логічно пов'язану сукупність процесуальних дій, спрямовану на досягнення певної мети і вирішення відповідних завдань, що функціонально співвідносяться з